

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

СОФИЯ
2015

1995 г.

Със Закона за фонд „Обществено осигуряване“ се създава едноименния фонд за осъществяване на държавното обществено осигуряване. За управление на фонд „Обществено осигуряване“ е основан Националният осигурителен институт (НОИ). Институтът е юридическо лице със седалище гр. София и със свои функционални и териториални поделения. Той отчита своята дейност пред Народното събрание. Органи на управление на Националния осигурителен институт са:

- Надзорен съвет;
- Управителен съвет;
- Управител и подуправител.

Надзорният съвет се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда, и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет. Държавното обществено осигуряване постига финансова и институционална автономност.

1996 г.

С Наредбата за изплащане на пенсиите се предоставя възможност пенсиите да се изплащат, освен чрез пощенските станции и пенсионните каси към ТП на НОИ, но и по разплащателен или детски влог в ДСК, а от края на 1998 г. пенсиите могат да се получават и във всеки посочен от пенсионера банков клон.

1997 г.

Приет е първият самостоятелен бюджет на държавното обществено осигуряване, след отделянето на средствата от държавния бюджет - Закон за бюджета на фонд „Обществено осигуряване“ за 1997 г.

Създаденият Учителски пенсионен фонд, като извънбюджетна сметка към бюджета на фонд „Обществено осигуряване“, поставящ началото на професионални схеми за пенсиониране, се администрира от Националния осигурителен институт. От УчПФ се изплащат пенсии за ранно пенсиониране на учителите и добавки към пенсиите на лицата, които не са се възползвали от правото си на ранно пенсиониране.

През 1997 г. в НОИ стартира реализирането на проект „Администриране на социалното осигуряване в Република България“, финансиран със заем от Световната банка, който има два компонента. Първият е с инвестиционен характер и е насочен към повишаване събираемостта на осигурителните вноски и операционната ефективност, в т. ч. и изграждане на съвременна информационна система. Вторият компонент има за цел да подобри институционалния капацитет на НОИ, чрез развитие на възможностите за актюерско моделиране, анализ на политиката, връзки с обществеността и управление на човешките ресурси.

В Националния осигурителен институт се създава Персонален регистър за поддържането на интеграционен масив от информация за всяко осигурено лице, както и регистър на осигурителите. От 1 януари 1997 г. започва събирането на данни за осигурителния доход, трудовия стаж и осигурителните вноски на всяко осигурено лице.

1998 г.

Със Закона за фонд „Обществено осигуряване“ на Националния осигурителен институт се прехвърля собствеността върху почивната база на държавна фирма „Социален отдих“. През януари 1998 г. по условията на Търговския закон е регистрирано еднолично акционерно дружество с държавно участие - “Профилактика, рехабилитация и отдих“ ЕАД. На основание Закона за фонд „Обществено осигуряване“ Надзорният съвет на НОИ със свое решение приема Временни правила за провеждането на профилактиката и рехабилитацията в обектите на Националния осигурителен институт, включени в “ПРО” – ЕАД, които влизат в сила от 1 април 1998 г. На практика с тези правила стартира дейността по провеждане на профилактика и рехабилитация на осигурените лица от средствата на ДОО.

1999 г.

Въведен е БУЛСТАТ като идентификационен код за осигурителите и ЕГН за осигурените лица. За осигурителната система „регистър БУЛСТАТ“ е кодовата база при изграждане на новата информационна система във връзка с провеждането на държавното обществено осигуряване. Използването на идентификационния код БУЛСТАТ за осигурителите и самоосигуряващите се лица и ЕГН за физическите лица, осигуряват тяхното уникално разпознаване.

Първата страна от Европейския съюз, с която България сключва нова спогодба, е обединена Германия. Спогодбата влиза в сила от 1 февруари 1999 г. В нея са залегнали нови принципи в съответствие с европейските нормативни документи.

Пенсионните каси в териториалните поделения на НОИ действат до края на 1999 г., след което дейността им е преустановена.

Въз основа на Закона за здравното осигуряване, от 1 юли 1999 г. НОИ отговоря за събирането, контрола по приходите от здравноосигурителните вноски и поддържането на регистър на здравноосигурените лица.

2000 г.

Влиза в сила Кодексът за задължително обществено осигуряване (заглавието е изменено през 2003 г. на Кодекс за социално осигуряване). Кодексът урежда осигурителните отношения в два дяла: държавно обществено осигуряване и допълнително задължително пенсионно осигуряване. Отново се създава фондова организация на държавното обществено осигуряване, като приходите и разходите започват да се разпределят и отчитат по обособените три фонда: „Пенсии“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“.

Регламентират се задълженията на НОИ по допълнителното задължително пенсионно осигуряване, свързани със събиране на осигурителните вноски, установяване на лицата, за които се отнасят и превеждането им в пенсионните фондове.

Националният осигурителен институт започна да изпълнява дейностите по деклариране/съобщаване, установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки и на професионалните болести.

На Националния осигурителен институт е възложена дейността по отпечатване и разпределяне на болничните листове. За получените и разходваните бланки на болнични листове за временна неработоспособност в ТП на НОИ и в лечебните заведения се води регистър за получаването, движението и отчитането им.

Създава се интернет страницата на Националния осигурителен институт – www.poi.bg. На нея се публикува основна информация за дейността на института, новости в нормативната уредба на социалното осигуряване и нейното приложение, отговори и разяснения по актуални въпроси, софтуерни продукти, разпространявани от НОИ.

2002 г.

В консолидирания бюджет на ДОО се обособяват два нови фонда – „Безработица“ и „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, които се администрират от НОИ.

Представители на НОИ се включват в контролната дейност върху експертизата на работоспособността, извършвана от органите към Министерството на здравеопазването.

От 20 юни 2002 г. започна изпращането на сведения за осигурителен стаж и доход, които под формата на препоръчани писма, са адресирани до 3 167 109 осигурени лица. Сведението съдържа информация за осигурителния стаж и дохода, върху който са правени осигурителни вноски за периода 2000 – 2001 г. Предвидена е и процедура за последващи действия, като запитвания и възражения от осигурените лица.

2003 г.

Регламентира се задължението на работодателите да изпращат уведомления в териториалните поделения на НОИ за всички сключени, изменени и прекратени трудовите договори.

В средата на 2003 г. НОИ проектира, разработва и внедрява нова подсистема в информационната система, на базата на която предоставя информация до личните лекари относно статуса на здравноосигурителните вноски (права) на пациентите. Всеки гражданин може да провери посредством онлайн справка по ЕГН на интернет страницата на института „здравния си статус“.

Въвеждат се минимални осигурителни прагове по основни икономически дейности и квалификационни групи професии.

2004 г.

Националният осигурителен институт, чрез своите териториални поделения, започва да изплаща паричните обезщетения за безработица. Функция, изпълнявана до този момент от Агенцията по заетостта.

В Закона за политическата и гражданската реабилитация на репресирани лица се регламентира изплащането на добавки към пенсиите на тези лица. Дейностите по отпускане, изчисляване и изплащането им се извършват от териториалните подразделения на НОИ.

2005 г.

Към НОИ се създава фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“, с органи на управление Надзорен съвет и директор. От фонда се изплащат гарантирани вземания на работниците и служителите, произтичащи от трудовите правоотношения при несъстоятелност на работодателя. Приходите на фонда се набират от осигурителни вноски, които са единствено за сметка на работодателите.

Започва създаването на осигурителен архив в НОИ, в който прекратилите дейността си осигурители без правоприменик предават разплащателните ведомости и други първични трудово-правни документи, въз основа на които може да се установи осигурителен стаж и доход на лицата. На базата на тази документация в НОИ е изградена и се поддържа информационна система, данните от която се използват при изчисляване и отпускане на пенсиите и паричните обезщетения от ДОО.

Към ТП на НОИ се създават медицински комисии за повишаване контрола върху решенията на медицинската експертиза и за оценка на неработоспособността при отпускане на пенсии за инвалидност и добавки за чужда помощ.

Националният осигурителен институт разработва технология за генериране на Персонален идентификационен код (ПИК) на всички осигурени лица. Такива кодове са генерирани еднократно за всички налични в базата данни осигурени лица. Кодовете (ПИК) са изпратени на лицата заедно с препоръчаните писма с информация за осигурителния стаж и доход за 2004 г. До края на август 2005 г. НОИ подготвя и изпраща над 3 милиона сведения, които са последните на хартиен носител, тъй като посредством предоставения ПИК на лицата се осигури възможност за проверка по електронен път. Разработена и внедрена е справка за осигурителен стаж и доход, която е достъпна в реално време чрез интернет страницата на НОИ и се генерира на база въведени ЕГН, ПИК и зададен период от време. В случаите на изгубен или неполучен от лицата персонален код, след подадена молба в ТП на НОИ, се генерира и предоставя нов ПИК.

2006 г.

Създаде се Националната агенция за приходите (НАП) и функция „Събиране“ от Националния осигурителен институт премина към приходната агенция. Заедно с дейността са преместени и ангажираните с нея специалисти – служители на НОИ. НАП обединява дейността на Главна данъчна дирекция и дейността на НОИ по установяване и събиране на всички видове задължителни осигурителни вноски, както и регистрацията на трудовите договори.

2007 г.

С приемането на България в Европейския съюз НОИ започва прилагането на Регламенти на Съвета на Европейската икономическа общност № 1408/1971 и № 574/1972 за координация на социалноосигурителните системи.

Изчисляването и изплащането на краткосрочните парични обезщетения и помощи от ДОО за временна неработоспособност, бременност, раждане и отглеждане на дете започва да се извършва директно от Националния осигурителен институт, вместо от работодателите/осигурителите.

2009 г.

Националният осигурителен институт създава и започва да поддържа информационна система за професионалните болести.

2011 г.

Националният осигурителен институт за първи път провежда анкетно проучване на общественото мнение и клиентската удовлетвореност от предоставяните услуги, отчитайки необходимостта от обратна връзка с клиентите.

2012 г.

Проведена е административна реформа в структурите на изпълнителната власт, в резултат на която НОИ се приобщава към администрациите, които прилагат статута на държавния служител по отношение на своите служители. Националният осигурителен институт привежда администрацията си в съответствие с изискванията към структурата и числеността на администрацията на изпълнителната власт, съгласно Закона за администрацията.

Внедряване на националната система за отпускане и изплащане на пенсии с цел оптимизиране на дейността по пенсионното осигуряване.

За подобряване на контрола върху експертизата на неработоспособността, медицинските комисии към ТП на НОИ започват да се произнасят по всички експертни решения на ТЕЛК с определена 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност.

Създава се Контактен център в НОИ като алтернативно и ефективно комуникационно средство с по-широка възможност за предоставяне на информация. Той обслужва всички запитвания на граждани, постъпващи чрез автоматичната телефонна централа.

Интернет страницата на НОИ претърпява цялостно структурно обновяване и актуализиране на съдържанието и рубриките в нея. Това позволи обогатяването на списъка с електронни услуги – справочни, административни и контрактни форми за подаване на запитвания, жалби и сигнали до НОИ.

2013 г.

Националният осигурителен институт е отличен с годишната награда на Българска асоциация по информационни технологии (БАИТ) за електронната услуга „Изчисляване на прогнозен размер на пенсията“.

2014 г.

Поставено е началото за централизиран обмен на данни с „Български пощи“ и нова технологична схема по изплащане на пенсии по електронен картон.

Внедрява се нова технология за обмен на информация за безработните лица между Агенцията по заетостта и Националния осигурителен институт. Стартира ежедневен обмен на информация и поддържане на Регистър на безработните лица в информационната система на НОИ.

2015 г.

От 1 януари 2015 г. стартира първият етап от електронизирането на процеса по изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност и на парични обезщетения за бременност и раждане. От началото на годината органите на медицинската експертиза – лекари и ЛКК, представят данните от болничните листове и решенията по обжалването им по електронен път в Електронен регистър на болничните листове, поддържан от НОИ.